

Література

1. Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://slovopedia.org.ua/38/53394/378283.html>.
2. Толковый словарь С.Ю. Ожегова и Н.В. Шведовой. — М.: Азбукоюник, 1999. — 944 с.
3. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» // Відомості Верховної Ради України. Офіц. вид. — 2006. — №45. — Ст. 434.
4. Инновационная деятельность в аграрном секторе экономики России / под. ред. И.Г. Ушачева, И.Г. Трубилина, Е.С. Оглоблина, И.С. Санду. — М.: Колос, 2007. — 636 с.

Reference

1. Electronic resource. — Access mode: <http://slovopedia.org.ua/38/53394/378283.html>.
2. Ozhegov S.Yu. and Shvedova N.V. explanatory dictionary. — M.: Azbukoіunik, 1999. — 944 p.
3. Law of Ukraine «About State Regulation in the sphere of transfer of technologies» // Bulletin of Supreme Court of Ukraine. Official. ed. — 2006. — №45. — Art. 434
4. Innovation activity in the agricultural sector of Russian economy / Ed. I.H. Ushacheva, I.H. Trubilina, E.S. Ogloblina, I.S. Sandu. — M.: Kolos, 2007. — 636 p.

Статтю подано до редакції 03.03.15 р.

УДК 330.322+338.436]:635.1/.8

Чайка В. О., аспірант
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ГАЛУЗЬ ОВОЧІВНИЦТВА ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ

Vyacheslav Chayka, graduate student
SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»

MANAGEMENT ASPECTS OF ATTRACTING INVESTMENT IN THE SECTOR OF VEGETABLE GREENHOUSES

АНОТАЦІЯ. У статті розкрито сутність поняття «інвестиції», проведено узагальнення методологічних підходів до визначення класифікації інвестицій, та наочно зілюстровано класифікацію інвестицій підприємств. Важливим також при розкритті даної теми до-

слідження було запропонувати власне розуміння інвестицій у галузь овочівництва закритого ґрунту. На прикладі реального підприємства: ПАТ «Комбінат «Тепличний» були намагання зазирнути в деталі і окреслити основні управлінські чинники, які сприяють залученню інвестицій в таку коштовну для реалізації проектів і високо ризиковану галузь овочівництва закритого ґрунту. На сам кінець, було проведено аналіз реалізованого проекту на досліджуваному підприємстві, що дав нам зрозуміти причини коштовності проектів у цій галузі, а також дав поштовх для нових досліджень в орбіті поданої у даній статті тематики дослідження.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інвестиції, класифікація інвестицій, залучення інвестицій, управління інвестиціями, агропромисловий комплекс, овочівництво закритого ґрунту.

ANNOTATION. The article reveals the essence of the concept of «investment», held generalization of methodological approaches to determine the classification of investments and clearly illustrated the classification of investment companies. It is also important in the disclosure of the subject of the study was to propose their own understanding of investment in the sector of vegetable greenhouses. In the example of a real enterprise: JSC «Combine» Greenhouse «were attempts to look into the details and outline key management factors that promote investment in such projects for valuable and highly risky industry Horticulture under glass. Finally, the analysis was conducted in the target project implemented by the company that gave us understand the causes of jewelry projects in this area, and gave rise to new research in orbit filed in this article subjects of research.

KEY WORDS: investments, investment classification, attracting investment, investment management, agriculture, horticulture under glass.

Постановка проблеми. Інвестиційна діяльність є однією з найважливіших сфер господарської діяльності підприємства. По суті, вона є вихідною і значною мірою вирішальною в досягненні ними ефективної виробничої діяльності. Тут витримується така закономірність: чим вища ефективність інвестиційної діяльності, тим буде вищою, за однакових інших умов, економічна ефективність виробничої діяльності, і навпаки. При цьому інвестиційна діяльність розглядається нами як сукупність практичних дій щодо здійснення інвестицій.

Основою інвестиційної діяльності в галузь овочівництва закритого ґрунту є інвестування в проекти із застосуванням нових енергозберігаючих високоврожайних технологій, які виправдали себе в інших країнах світу. Проте, через зростання курсу валют стала складнішою процедура експорту в Україну іноземних технологій та обладнання для тепличного сектору. І ця тенденція з експортом збе-

режеться у найближчі рік-два. Але ця ситуація, з протилежного боку, має гарні перспективи для українських товаровиробників, а саме заміщення іноземного обладнання і технологій вітчизняними. Виходячи з цього, є підстави стверджувати, що проблема, якій присвячена стаття, є однією з найважливіших серед проблем для вітчизняної галузі овочівництва закритого ґрунту.

Аналіз існуючих досліджень за даною проблемою. Проблеми залучення інвестицій в АПК досліджено у працях В.П. Галушка, В.Г. Андрійчука, С.І. Дем'яненка, Н.Л. Резніка, Н.В. Кленцової, Н.В. Домашниця та інших учених-аграрників. Розглянута науковцями низка питань: передумови, напрями, структурні деформації, та методології визначення ефективності залучення інвестицій в агроформуваннях — дає підстави стверджувати про неймовірний масштаб, ґрунтовність і глибину досліджень. Однак питання менеджменту в залученні інвестицій потребує додаткових досліджень, що й зумовлює актуальність цієї теми.

Виділення невирішених проблем і формулювання цілей статті. Основна мета дослідження полягає у виявленні основних аспектів управління щодо залучення інвестицій в агросектор загалом, а також у галузь овочівництва закритого ґрунту зокрема.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній і зарубіжній науці й практиці немає єдиної точки зору щодо змісту поняття «інвестиції». Можна виділити два підходи до трактування інвестицій — звужений і розширений. У звуженому розумінні, поняття інвестиції, по суті, зводилося до капіталовкладень у просте і розширене відтворення основних засобів. Водночас ряд економістів поняття інвестиції розглядають дещо ширше, розуміючи під ними додаткові вкладення у вигляді основних і оборотних фондів у процесі господарської діяльності. Офіційні ж документи, зокрема, Закон України «Про інвестиційну діяльність» (1991 р.) трактує дане поняття з таких позицій: інвестиції — це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкт підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [1].

Для забезпечення гідного аналізу, планування, та управління інвестиціями їх класифікують за різними ознаками, що формуються відповідно до поставленої мети підприємством [2]:

- ❖ *за напрямками:* виробничі інвестиції, невиробничі інвестиції;
- ❖ *за об'єктами вкладення коштів:* реальні та фінансові (цінні папери, вклади, депозити, паї), матеріальні та нематеріальні;

- ❖ *за характером участі в інвестуванні*: прямі, непрямі;
- ❖ *за періодом інвестування*: короткострокові, довгострокові;
- ❖ *за направленістю в процесі відтворення*: інвестиції на реконструкцію і технічне переозброєння, інвестиції на розширення діючих потужностей, інвестиції на нове будівництво;
- ❖ *за формою власності інвестиційних ресурсів*: державні, іноземні, спільні, приватні (індивідуальні, колективні);
- ❖ *за регіональною ознакою*: внутрішні (інвестиції в державі), закордонні (інвестиції поза межами держави);
- ❖ *за сумою вкладення*: великі, середні, незначні;
- ❖ *за ступенем ризику для національного/іноземного інвестора*: інвестиції з низьким рівнем ризику, інвестиції з високим рівнем ризику;
- ❖ *за місцем у інвестиційному процесі*: стартові, додаткові, реінвестиції;
- ❖ *за виглядом надходження*: грошові внески, майнові внески, трудові внески;
- ❖ *за джерелами надходжень*: інвестиції з внутрішніх (власних) інвестиційних ресурсів, інвестиції з зовнішніх (позичкових, залучених) інвестиційних ресурсів.

Надавши попередньо загальне розуміння поняттю «інвестиції» перейдемо до визначення сутності поняття «залучення інвестиції». Отже, *залучення інвестиції* — це система заходів, які здійснює підприємство в межах визначеного часу для вирішення конкретно поставлених цілей і задач. Спираючись на попередньо витлумачене поняття спробуємо схематично зобразити з яких саме напрямків можливо залучати інвестиції (рис. 1).

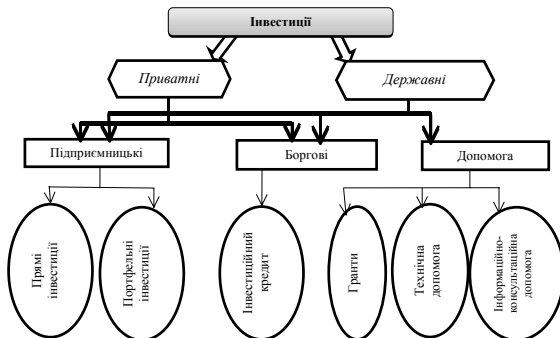

Рис. 1. Напрями залучення інвестицій[2]

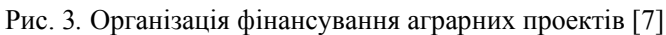
Агропромисловий комплекс на відміну від інших галузей суспільного виробництва є досить високо ризикованою галуззю, тому інвестиційна діяльність і залучення інвестицій для даної сфери має ряд специфічних особливостей. Під інвестиційною діяльністю в АПК розуміється сукупність дій з реалізації стратегічних, тактичних і оперативних цілей за допомогою здійснення різного виду вкладень, що відносяться до державної, приватної або змішаної форми власності, в об'єкти сільського господарства, технології і розвиток соціальної сфери села. На шляху досягнення стабільного рівня інвестиційного забезпечення підприємств АПК стоять проблеми, які напряму пов'язані з недостатніми обсягами кредитування галузі та значним скороченням кредитної підтримки аграрних підприємств. Кредитами користується лише п'ята частина підприємств аграрного сектору, що значною мірою є наслідком високих процентних ставок за залученими кредитами та їх недоступності для більшості підприємств галузі.

Залучення інвестицій в АПК складається з низки етапів [3]:

- ✓ визначення цілей сторін залучення інвестицій (донор і реципієнт);
- ✓ визначення учасників процесу залучення;
- ✓ визначення рішень (поведінки) учасників у процесі залучення;
- ✓ формування поєднаних (допустимих) стратегій учасників процесу залучення (формування ситуацій);
- ✓ розробка правил надання переваги допустимим стратегіям (формування інституту);
- ✓ оцінка наслідків ухвалених і реалізованих рішень (моніторинг інституту).

Останнім часом важливого значення при залученні інвестицій в АПК надають розвитку інформаційного бізнес-середовищу, оскільки інформація в інвестиційній діяльності має велике значення як для вітчизняних так і для іноземних інвесторів. Створення інвестиційного паспорту АПК України є прикладом як доступно донести інформацію до бізнес-середовища в рамках залучення інвестицій (рис. 2).

Для глибшого розуміння фінансової сторони в реалізації аграрних проектів схематично зобразимо організаційну структуру фінансування проектів у галузі АПК (рис. 3).

426

виращування овочів у теплицях. Потенціал розвитку цієї галузі величезний. У Міністерстві аграрної політики України підраховали, що через 3 — 4 роки Україна зможе не тільки повністю відмовитися від імпортованих тепличних овочів, забезпечуючи внутрішній ринок, а й активно їх експортуватиме. Для цього площі під тепличні овочі необхідно розширити на 500 гектарів. При цьому темпи зростання будівництва теплиць у країні залишаються низькими і це пов'язано з дуже великими інвестиціями в будівництво. Витрати в розмірі 1,5—3 млн дол. США на будівництво 1 гектару сучасної теплиці за голландською, німецькою, чи ізраїльською технологіями можуть дозволити собі лише ті підприємства, які вже давно на ринку і мають міцний фінансовий стан. Істотно знизити вартість введення теплиць в експлуатацію може їх відкриття на базі колишніх господарств, що працювали в радянський час і сьогодні простоюють (173 га зимових теплиць). Низькі темпи будівництва теплиць в Україні пояснюються насамперед високими процентними ставками за кредитами, відсутністю підтримки держави у зведенні тепличних комплексів й високими цінами на газ (з 1.03.15 року 11500 грн/ тис. м³ газу). Також гальмують інвестиції в галузь недостатні потужності для зберігання цієї продукції і низький платоспроможний попит населення на тепличні овочі. Останньою проблемою, що додалася досить нещодавно, став збройний конфлікт на сході країни [5].

Перед тим як на реальному прикладі та в цифрах показувати вплив управлінських чинників на реалізацію проекту по виробництву тепличних томатів, виділимо найактуальніші на сьогоднішній день варіанти залучення інвестицій та їх використання в галузі овочівництва закритого ґрунту [6]:

1. Енергозберігаючі технології:

- ✓ одинарний/подвійний енергоекран: покращення ізоляції;
- ✓ вентилятори: циркуляція повітря для ефективного висушування;
- ✓ система туману: підвищує ефективність подачі CO₂;
- ✓ подвійне скло: покращення ізоляції;
- ✓ геотермальна енергія;
- ✓ скидне тепло;
- ✓ вугільний котел: альтернатива газовому котлу (кожне підприємство при переході на альтернативні джерела енергії має орієнтуватися на запас відповідно розміщеного поблизу ресурсу хоча б на 15 років; серед варіантів також може розглядатися торф і деревина).

2. Технології збільшення урожайності: чистий CO₂ (підтримка/підвищення рівня урожайності).

3. Економія затрат праці й ефективна автоматизація: внутрішній транспорт (вози).

4. Комбіновані інвестиційні варіанти.

Протягом останніх років ПАТ «Комбінат «Тепличний» як флагман тепличної галузі України реалізував багато інвестиційних проєктів. Так, збудовані і введені в експлуатацію нові цехи №7 і №9. Продовжується модернізація і збільшення площі шостого цеху. У 2014 році введено в експлуатацію 2,64 га площ нових теплиць закріплених за другим цехом. Будівництвом даного об'єкту займалася голландська фірма з виробництва скляних теплиць — АТС.

Відштовхуючись від зазначеного, проведемо обґрунтування інвестиційного проєкту на ПАТ «Комбінат «Тепличний»» з позиції економічної ефективності.

Назва проєкту: «Будівництво скляної теплиці для вирощування томатів на площі 2,64 гектари в рамках оновлення цеху №2 за голландськими технологіями».

Ціль проєкту: знизити сукупні витрати з виробництва томатів на м², та налагодити економічно ефективно виробництво з високим рівнем конкурентоспроможності продукції.

Будівництво та монтаж конструкцій теплиці здійснює фірма — забудовник, яка для відповідних робіт перевозить з Голландії власні робочі бригади. Головний механік і головний інженер беруть більше опосередковану участь у проєкті, роль яких зводиться до порад іноземним монтажникам і будівельникам щодо будівництва, спираючись на українські реалії та умови.

Важливо зауважити, що при будівництві цеху №2 площею 2,64 гектари найбільшими були витрати понесені на будівельні матеріали та на будівельно-монтажні роботи, які разом складають 82,6 % усіх витрат понесених при будівництві відповідної споруди. Виходячи із величини необхідних інвестицій і наявних у підприємства коштів підприємство залучило кредит в розмірі 8 млн грн на 2 роки під 18 % річних (кредитний відсоток вираховувався банком з врахуванням розміру проєкту та бралася до уваги кредитна історія клієнта). Слід додати, що взяти гривневий кредит в українських банках наразі дуже важко, а кредитуватися в закордонних фінансових закладах дуже ризиковано.

Після проведення проміжних розрахунків ми отримали такі результати щодо ефективності реалізації даного проєкту (табл. 1).

Таблиця 1

ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЕКТУ

Показник	Результат
Період окупності проекту (PP)	4,80 років
Дисконтований період окупності проекту (DP)	7,87 років
Чиста теперішня вартість (NPV)	325,64 тис. грн
Середня норма дохідності (PI)	1,01

Аналізуючи табл. 1 можемо зробити висновок, що окупність проекту за дисконтованим грошовим потоком 7,87 років або 7 років і майже 11 місяці, що більше як на 3 роки перевищує строк окупності за недисконтованим грошовим потоком.

Як альтернатива, ПАТ «Комбінат «Тепличний»» може вкласти зазначену суму коштів, яку необхідно інвестувати в проект, у депозит, наприклад, ПАТ «Альфа Банк Україна» під 22 % річних у гривні. Виходячи з цього, ПАТ «Комбінат «Тепличний»» повністю окупить свій депозитний внесок через 4,54 роки ($1/0,22 = 4,54$) що на 0,26 року менше ніж недисконтований період окупності проекту [8].

Висновки. Інвестиції — це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, щокладаються в об'єкт підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Агропромисловий комплекс на відміну від інших галузей суспільного виробництва є досить високо ризикованою галуззю, тому інвестиційна діяльність і залучення інвестицій для даної сфери має ряд специфічних особливостей. Під інвестиційною діяльністю в АПК розуміється сукупність дій з реалізації стратегічних, тактичних і оперативних цілей за допомогою здійснення різного виду вкладень, що відносяться до державної, приватної або змішаної форми власності, в об'єкти сільського господарства, технології і розвиток соціальної сфери села.

В аграрному секторі України є всього кілька найперспективніших сфер, до яких можна сміливо віднести вирощування овочів у теплицях. Потенціал розвитку цієї галузі величезний. Низькі темпи будівництва теплиць в Україні пояснюються насамперед високими процентними ставками за кредитами, відсутністю підтримки держави у зведенні тепличних комплексів (єдина можли-

ва державна підтримка галузі у 2015 році це можливість компенсувати відсотки за позицією в банку на будівництво нових скляних теплиць) і високими цінами на газ.

Література

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник — К.: КНЕУ, 2013 — 779 с.
2. Клецова Н.В. Економічна сутність інвестицій, їх види та передумови залучення іноземних інвестицій у сільськогосподарські підприємства // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — №13. — С. 14—19.
3. Резнік Н.П. Методика розробки механізму залучення інвестицій в агропромисловий комплекс України» // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. — 2013. — №6. — С. 57—62.
4. Резнік Н.П. Організаційно-економічний механізм залучення інвестицій в агропромисловий комплекс України // Економіка АПК. — 2013. — №7. — С. 70—77.
4. Івахів К. Їсти овочі і влітку, і взимку // Газета «Агрофорум». №12(22). — Грудень 2013. — С. 7.
5. Mark Ruijs. Інструмент оцінки інвестицій для тепличного виробства України» /Форум по тепличному хозяйству 25 февраля 2015, Киев/ [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://agrievent.com.ua/images/2015_02_25_Dutch-ukr_Greenhouse/003_WUR%20Marc%20Ruijs%20-%20RUS.pdf
6. Резнік Н.П. Розширення сфери взаємодії потенційних інвесторів і владних структур як один із напрямів залучення інвестицій в АПК // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. — 2010. — №5. — С. 17—23.
7. В.П. Галушко, О.А. Ковтун, А.Д. Остапчук. Методологічні підходи до визначення ефективності залучення інвестицій в агроформуваннях // Економіка АПК. — 2013. — №4. — С. 56—59.

Reference

1. Andriichuk V. G. Economics of agricultural enterprises: tutorial. — K.: KNEU, 2013. — 779 p. [in Ukrainian]
2. Klyetsova N.V. «he economic nature of investments, their types and prerequisites for attracting foreign investment in farms // Investment: Practice and Experience. — 2009. — №13. — P. 14—19 [in Ukrainian]
3. Reznik N.P. Methods of development mechanism to attract investment in agriculture of Ukraine // Formation of Market Relations in Ukraine: Collected Works. — 2013. — №6. — P. 57—62 [in Ukrainian]
4. Reznik N.P. Organizational and economic mechanism for attracting investment in agriculture of Ukraine // Economics APC. — 2013. — №7. — P. 70—77 [in Ukrainian]

5. *Ivakhiv K.* Eat vegetables and summer and winter // Newspaper «Agroforum». — №12 (22). — December 2013. — P. 7 [in Ukrainian]

6. *Mark Ruijs/* Assessment tool investments for greenhouse production Ukraine / greenhouse Economies Forum on 25 February 2015, Kiev / [electronic resource] — Access: [http://agrievent.com.ua/images/2015_02_25_Dutch-ukr_Greenhouse/003_WUR % 20Marc % 20Ruijs % 20- % 20RUS.pdf](http://agrievent.com.ua/images/2015_02_25_Dutch-ukr_Greenhouse/003_WUR%20Marc%20Ruijs%20-%20US.pdf) [in Russian]

7. *Reznik N.P.* The expansion of the interaction potential investors and authorities as one of the ways of attracting investment in agriculture // Formation of Market Relations in Ukraine: Collected Works. — 2010. — №5. — P. 17—23 [in Ukrainian]

8. *V.P. Halushko, O.A. Kovtun, A.D. Ostapchuk.* Methodological approaches to determine the effectiveness of attracting investment in agricultural farm // Economics APC. — 2013. — №4. — P.56—59. [in Ukrainian]

Статтю подано до редакції 14.02.15 р.

УДК 658.006.83

*Шарапа О. М., старший викладач,
Український державний університет
фінансів та міжнародної торгівлі*

СИСТЕМА ГАРАНТУВАННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ВЕЛИКО-ТОВАРНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Sharapa O., senior teacher
Ukrainian state university
of finances and international trade*

THE SYSTEM GUARANTEEING IS INTERNALS OF PRODUCTS ON LARGE COMMODITY AGRICULTURAL ENTERPRISES

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто взаємозв'язки між конкурентоспроможністю та якістю продукції, досліджується роль системи гарантування якості продукції в збутовій діяльності підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: конкурентоспроможність, сертифікація, стандартизація, якість.

ANNOTATION. In the article intercommunications are examined between a competitiveness and quality of products, the role of the system of guaranteeing of quality of products is investigated in sale activity of enterprise.

KEY WORDS: competitiveness, certification, standardization, quality.